

Til Helse Sør-Øst RHF

v/ Styret

Gaustad, 21.11.2023

Uttalelse vedr. styresak 137-2023 (22.11.23): Helikopterplattform (H4)

Redd Gaustadskogen er en aksjon som siden november 2019 har jobbet for å bevare skogen som rekreasjonsområde og inngang til Marka i vest, for Oslos innbyggere. Gaustadskogen er regulert som «spesialområde naturvernområde» i reguleringsplan S-3410. Den er mye benyttet som rekreasjons-, leke- og turområde for barnehager, skoler og naboer, men også for innbyggere fra mer sentrumsnære områder.

Vi er gjort kjent med at styret i Helse Sør-Øst (HSØ) skal behandle saken om helikopterplattform (H4) den 22.11.23. H4-alternativet er planlagt bygget urovekkende tett på Sognsvannsbekken og Gaustadskogen, med den konsekvens at bl.a. støy, vind, felling av trær og reduksjon av kantvegetasjon vil påvirke kvaliteten i området sterkt. Dessverre viser styresaksdokumentene til både HSØ (22.11.23) og OUS (20.11.23) at konsekvenser for natur, miljø og folkehelse (utover støy) *ikke* er tatt med i beregningen når vedtak om H4 skal styrebehandles.

Derfor ser vi i Redd Gaustadskogen oss nødt til å henvende oss til styrets medlemmer.

Tilsynelatende virker det som om formelle minimumskrav for utredninger og fagrapporter blir fulgt. **Men vi mener at sannsynligheten er lav for at hensynet til natur og miljø blir reelt ivaretatt når bekymringer og advarsler ikke engang er nevnt i styresaksdokumentene**, eksempelvis bekymringer fra Plan- og bygningsetaten (PBE), Bymiljøetaten (BYM) og Norges Vassdrags og energidirektorat (NVE). Vår oppfatning er at alvorlighetsgraden i de negative konsekvenser for naturmangfoldet, Sognsvannsbekken og flom- /rasfare blir underkommunisert. På tross av at det minst åtte år varige tiltaket etter Plan- og bygningsloven må betegnes som varig, fortsetter helseforetaket å bruke misvisende formuleringer som «midlertidig/tidsbegrenset». For å sette det i perspektiv, er det hele barndommen for nabolagets barn. Og det uten å ta i betraktning forsinkelser som vi strengt tatt kan forvente med et så stort prosjekt.

Vi mener at tiden fra godkjent rammetillatelse (13.11.23) til at saken nå styrebehandles i OUS (20.11.23) og Helse Sør-Øst (22.11.23), er urimelig kort tid for at vi som innbyggere skal kunne ha mulighet til å uttale oss i en sak som har stor innvirkning på naturen rundt oss, og våre liv.

Det er bekymringsfullt at verken HSØ, OUS eller PBE har lagt opp til reell medvirkning fra hverken direkte berørte eller Oslos befolkning generelt via sine valgte organer, jf. Plan- og bygningsloven. Dette medvirknings-vakuumet anser vi at HSØ har et medansvar for. Flere norske empiriske studier om involvering i samfunnsplanlegging viser at sivilsamfunnet har minimal plass i beslutningsprosessene. Selv om lovverket gir innbyggere, og spesielt barn, muligheter og rettigheter, viser studiene at den offentlige prosjektansvarlige sin praksis, *ikke* sikrer innbyggernes reelle medvirkning.

Det er et demokratisk problem at opplysninger/perspektiver fra innbyggere som kan bidra til å løfte kvaliteten på prosjektet, ikke blir tatt hensyn til. Konsekvensen i dette tilfellet blir blant annet

potensielt svært store og uopprettelige skader på naturen, nærmiljøet og rekreasjonsmuligheter, som det ikke finnes reelle avbøtende tiltak for.

Skader som følge av helikoptertrafikken

Støy og rotasjonsvind vil gi store følger for bruken av Gaustadskogen. Det er sannsynlig at rotasjonsvinden vil kunne blåse et barn over ende, virvle opp gjenstander i skogen som eksempelvis stein, stammer, treverk, gjenstander og små dyr. (jf. ROS analysen)

Områdene rundt helikopterlandingsplassen og Gaustadskogen er barnerikt. Under inn/ utflygning vil barn på skolevei ikke kunne høre hva den andre sier, ikke høre biler, syklist, sparkesykler eller lignende. Dette er en betydelig sikkerhetsutfordring i forhold til myke trafikanter (jf. BYM, 2023)

På grunn av rotorvind drøftes avsperring av enkelte turområder i Gaustadskogen som mulige avbøtende tiltak. Andre alternativene vil være varslings- og oppfordrings- og frivillig evakuering av områdene, bygging av leskur der folk kan søke ly eller liknende (Rammetillatelse, PBE 13.10.2023). Hvilke tiltak som skal gjennomføres skal ikke avgjøres før byggingen starter. Vårt syn er at avgjørelsen om helikopterlandingsplass må utsettes til vi vet om Gaustadskogen i praksis vil måtte stenge helt eller delvis ned som følge av tiltaket.

I denne saken har velforeninger, kommuneoverlegen og berørte bydeler vært svært kritiske til planene om en helikopterplattform så nær Gaustadskogen/Sognsvannsbekken. Og vi mener at konsekvensene for natur, rekreasjon og folkehelsen ikke er tilstrekkelig belyst. I tillegg opplever vi som innbyggere manglende varsler og informasjon om prosjektet, korte frister for uttalelser/klagemuligheter og en jungel av dokumenter og saksgang. Med både statlige og kommunale innsyns-systemer (med flere parallelle saker), samt styredokumenter både fra Helse SØR ØST og OUS, er det en svært tidkrevende prosess å innhente og få oversikt over oppdatert og relevant informasjon for Gaustadskogen og nærliggende rekreasjonsområder.

Vi er bekymret for at forhastede beslutninger fører til uopprettelige skader på natur og nærmiljø.

Vi ber derfor om at tvilen om de påvirkningene dette vil få for sårbar natur, kommer naturen til gode og at vedtak om H4 utsettes til skade på natur og nærmiljø er blitt tatt tilstrekkelig høyde for. På oss virker prosessen forhastet, ikke tilstrekkelig utredet og avbøtende tiltak synes heller ikke i overensstemmelse med graden av potensielle konsekvenser.

Vi arbeider fortsatt med å få oversikt over saken, og vil ettersende informasjon hvis ønskelig. Uavhengig av utfall i saken i dag, så ønsker vi at det sees nærmere på:

- Om Føre-var-prinsippet (§ 9 i Naturmangfoldloven) likevel burde kommet til anvendelse i denne saken
- Det at H0 viste seg å ikke være et godt alternativ, betyr ikke at eneste løsning er å vedta H4 i en forhastet prosess. Vi reagerer særlig på de lite utfyllende og beroligende svarene i den supplerende informasjonen til søknaden (21.09.23) [Følgeskriv - REF 202309751 - SUPPLERING](#).
- Det faktum at naturvern er aller viktigst der det er størst press på naturen
- Om de planlagte avbøtende tiltakene er tilstrekkelige
- Kantvegetasjon/kantsonen
 - Tiltaket ligger nær bekken og i motbakke fra denne. Dette gir i utgangspunktet stor risiko for at potensielt forurenset overflatevann renner ut i vassdraget.

- Områder med kun 5 meter med uberørt kantsone. Er dette tilstrekkelig? Oslo kommune har et generelt krav om avstand fra vassdrag til inngrep på 20m for hovedløp.
- Der vegetasjonen må reetableres vil ikke området nå tilbake til naturlignende tilstand før om 30- 50 år. Dette medfører at tiltaket vil ha negative konsekvenser for området over relativt lang tid. I tillegg kommer potensielle effekter på miljøtilstanden i Sognsvannsbekken. Midlertidig reduksjon av kantvegetasjonen vil medføre redusert beskyttende effekt mot forurensning og erosjon.
- Sognsvannsbekken er allerede sterkt påvirket av flere runder med utbygging og tidligere forurensningsuhell. Stor risiko for vannforurensing og derved fare for
 - Rødlistet elvemusling
 - Rødlistet edelkreps
- Rødlistet Alm/ask
 - Alm og ask er blant de edelløvtrærne som har størst forekomster av rødlistede arter av insekter og vedboende sopp mm., og gamle individer omtales gjerne som hotspot-habitater
- Både økonomisk og økologisk er det mer bærekraftig å bevare store trær enn å plante nye til erstatning for de som går tapt.
- Dyreliv/dyretrakk
- Rasfare/flom
 - NVE anbefaler at mulige endringer i vannføring og erosjonsforhold nedstrøms planområdet utredes mer grundig. **Dette er viktig blant annet fordi det ligger kartlagte kvikkleiresoner nedstrøms planområdet som kan bli negativt påvirket ved økt erosjon.**
- Tilgang til marka fra hele byen
 - Bekken inkludert kantvegetasjon er del av den skogsarmen som strekker seg lengst inn i byen fra Marka. Innenfor planområdet finnes seks lokaliteter med utvalgte naturtyper og ytterligere syv lokaliteter med viktige naturtyper.
 - Hvilke avbøtende tiltak kan gjennomføres for å sikre attraktivitet, bruks- og turmuligheter i tilgrensende områder (spesielt aksene nord-syd langs Rikshospitalet)?
 - Vil det bli gitt erstatningsareal for friarealet som blir avspærret?
- Folkehelseperspektivet
- Delområde 1: N6 (viktig bekkebed, langs med Rikshospitalet) = Stor verdi (jf. Verdikartet)
 - Planalternativet 1A kan medføre alvorlig miljøskade i delområde 1. Og det var før H4 ble valgt som alternativ.

Avslutningsvis ønsker vi å rette oppmerksomheten mot Bymiljøetatens tidligere tilbakemeldinger. «det vil være svært uheldig å plassere helikopterlandingsplassen som vist i alternativ H4. Grunnen er nærhet til vassdrag, fare for erosjonsproblemer, og forringelse av kartlagt naturtype inkludert felling og beskjæring av store og verdifulle trær».

Vennlig hilsen

Redd Gaustadskogen

Mail: reddgaustadskogen@gmail.com

FB-side: [Redd Gaustadskogen | Facebook](#)